

REGIONALPLAN FOR AREAL OG TRANSPORT PÅ HAUGALANDET

Etne kommune

Sauda kommune

Sveio kommune

Vindafjord kommune

Utsira kommune

Rogaland fylkeskommune

FYLKESMANNEN
I ROGALAND

**RAPPORT FRA ARBEIDSGRUPPEN FOR
DISTRIKTSKOMMUNENE**

Mandat:

I p-sak 30/13, 18.09.13, opprettet prosjektgruppen en arbeidsgruppe for distriktskommunene. Arbeidsgruppen skulle se nærmere på *hvilken betydning regionalplanen vil ha på distriktskommunene og hvordan distriktskommunene kan bidra for å sikre måloppnåelse*. Gruppen skulle ta utgangspunkt i de 8 hovedmålene for planarbeidet:

1. *Haugalandet er en attraktiv, synlig og robust region – der både innbyggere og næringsliv finner seg til rette, trives og utvikler seg.*
2. *Haugesund sentrum er regionens midtpunkt – en levende og urban by og det funksjonelle sentrum for hele regionen.*
3. *By- og tettstedssentrene er attraktive møteplasser for alle befolkningsgrupper, sentrale som arena for næringsetablering, og tyngdepunkt for bolig- og arbeidsplassvekst, handel, service, kultur og offentlige funksjoner.*
4. *Transport er effektivt, enkelt, forutsigbart og miljøvennlig, og klimautslippene er redusert i tråd med vedtatte mål. Gåing, sykling og kollektivtransport utgjør hovedtyngden av korte reiser innenfor tettstedene.*
5. *Infrastruktur og kommunikasjonslinjer knytter regionen sammen og gjør at innbyggere i distriktene kan ta del i et større arbeidsmarked, service- og tjenestetilbud.*
6. *Bolig- og sentrumsområdene har gode bo- og nærmiljøkvaliteter og korte avstander til friområder og til daglige funksjoner.*
7. *Friområder, landbruksområder og verdifulle natur- og kulturområder tas vare på for langsiktig bruk og vern.*
8. *De ulike kommunene, sektorene og forvaltningsnivåene har felles mål for utvikling av regionene og arbeider sammen i forpliktete partnerskap for å realisere dem.*

Prosess:

Gruppen har gjennomført to arbeidsmøter og alle kommuner har levert skriftlige innspill som ble presentert og drøftet på det siste møtet 6.mars. Innholdet i denne rapporten baserer seg på skriftlige tilbakemeldinger fra kommunene og muntlige innspill gitt i møtet torsdag.

Temaer og spørsmål

Tema 1 - Mål:

I forbindelse med seminar og verksted 1. og 2. november ble det fastsatt 8 mål for samfunnsutvikling på Haugalandet.

1. Haugalandet er en attraktiv, synlig og robust region – der både innbyggere og næringsliv finner seg til rette, trives og utvikler seg.
2. Haugesund sentrum er regionens midtpunkt – en levende og urban by og det funksjonelle sentrum for hele regionen.
3. By- og tettstedssentrene er attraktive møteplasser for alle befolkningsgrupper, sentrale som arena for næringsetablering, og tyngdepunkt for bolig- og arbeidsplassvekst, handel, service, kultur og offentlige funksjoner.
4. Transport er effektivt, enkelt, forutsigbart og miljøvennlig, og klimautslippene er redusert i tråd med vedtatte mål. Gåing, sykling og kollektivtransport utgjør hovedtyngden av korte reiser innenfor tettstedene.
5. Infrastruktur og kommunikasjonslinjer knytter regionene sammen og gjør at innbyggere i distriktene kan ta del i et større arbeidsmarked, service- og tjenestetilbud.
6. Bolig- og sentrumsområdene har gode bo- og nærmiljøkvaliteter og korte avstander til friområder og til daglige funksjoner.
7. Friområder, landbruksområder og verdifulle natur- og kulturområder tas vare på for langsiktig bruk og vern.
8. De ulike kommunene, sektorene og forvaltningsnivåene har felles mål for utvikling av regionene og arbeider sammen i forpliktende partnerskap for å realisere dem.

Spørsmål og diskusjon

- Hva innebærer målene for distriktskommunene?
- Er noen mål viktigere enn andre?
- Hvordan kan en realisere målene i distriktet?
- Hvordan får en intrigert målene i regionalplanen?
- Hva gjør en kommune attraktiv?

TEMA 2 – Kommuneplanene:

Flere av kommunene har stilt spørsmål ved forholdet mellom gjeldende kommuneplaner og regionalplanen. Kommunene frykter at ny regionalplan vil tilsidesette strategier i kommuneplanen. Samtidig så kan en finne avvik mellom kommuneplanene og gjeldende fylkesdelplan.

Spørsmål og diskusjon

- Hvilke strategier for lokalisering av bolig, handel, næring m.m. og ATP har kommunene fastsatt i sine respektive kommuneplaner?
- Hva er ev. avvik mellom kommuneplanene og gjeldende fylkesdelplan?

- Hva kan gjøres for å få bedre samsvar mellom regionale planer og kommuneplaner?

Tema 3 – Samhandling mellom kommune

Samhandling mellom kommune blir fremhevet som et viktig tema i planprogrammet. Kommunene har ulikheter i forhold til geografisk størrelse og beliggenhet, sentralitet, befolkning, næringsliv, kulturliv mv. Når kommunene er seg bevist sine fortrinn og utvikler disse, kan dette komme helheten til gode.

Spørsmål og diskusjon

- Har kommunene fokus på samarbeid mellom kommunene?
- På hvilke områder samarbeider kommunene i dag?
- På hvilke områder kan en være tjent med et samarbeid og hvordan kan en regionalplan støtte opp om et slikt samarbeid?

Tema 4 – Spredt boligbygging

Spredt boligbygging er tema, i en eller annen form, i alle distriktskommuner. Andel boliger som bygges spredt varierer mellom de ulike kommunene på Haugalandet. En høy andel av boliger som bygger spredt kan fungere som en brems for måloppnåelsen (se mål 4 og 6 i tema 1).

Spørsmål og diskusjon

- Hvilke strategier har kommunene for spredt boligbygging?
- Hvor stor andel av boligbyggingen foregår spredt?
- Hvilke fordeler og ulemper er det ved spredt boligbygging?

Tema 5 – Grønnstruktur (herunder natur-, friluftsliv-, og kulturverdier)

Grønnstrukturen i gjeldende plan omfatter kun Karmøy, Haugesund og Tysvær kommuner. Planprogrammet fastslår at en skal vurdere innlemming av alle kommuner i regional grønnstruktur.

Spørsmål og diskusjon

- Med hvilket planformål vises grønnstrukturen i kommuneplanene?
- Hvilke virkemidler kan brukes for å bevare/utvikle grønnstrukturer?

Utsira kommune

Generelt

Utsira har rundt 210 innbyggere, men i ferietider fordobles innbyggertallet.

Hele utmarken er vernet for bebyggelse og kommunen har en fin kystlinje hei som fungerer som et rekreasjonsområde for hele Haugalandet. Det er fokus på bevaring av biologisk mangfold og kulturminnevernet står sterkt. I nord finnes blant annet et godt bevart sjøhusområde.

Tema 1 - Mål

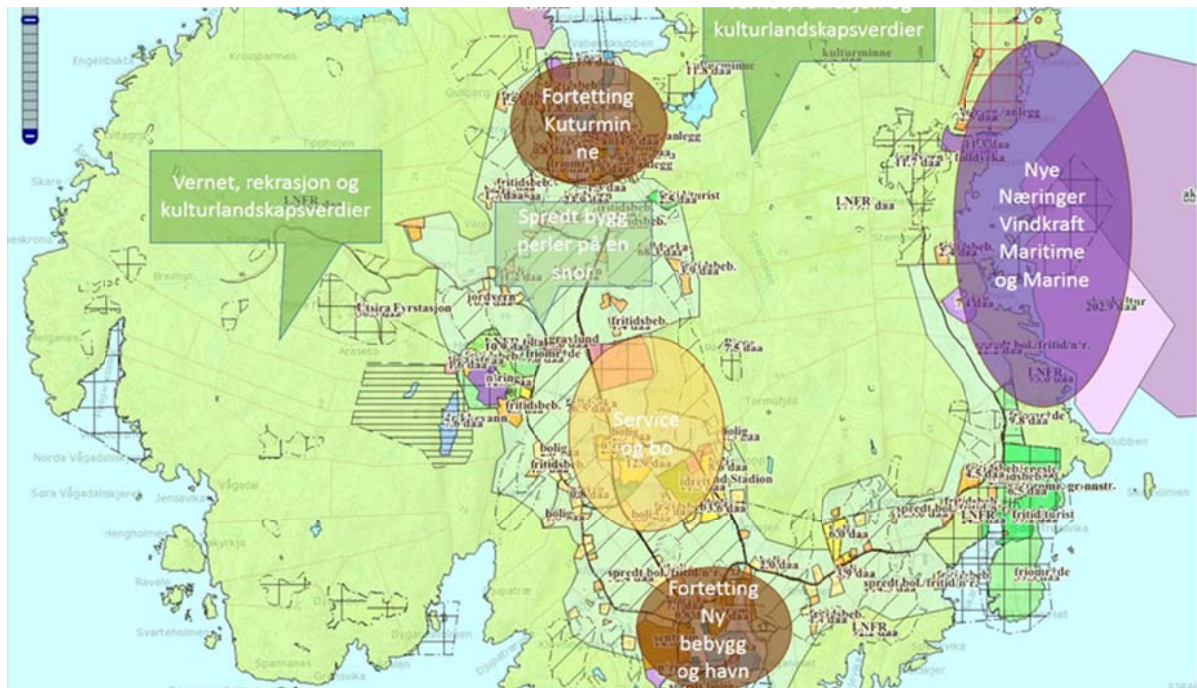
Utsira kommune trekker frem delmål en som viktigst. Kommunen mener dette vil bidra til å bygge opp om mangfoldet på Haugalandet og styrke attraktivitet og identitet for både by og omland.

Målsetningen i regionalplanen sammenfaller med målene i kommuneplanen for Utsira som ble vedtatt i 2013. Flere interkommunale planstrategier, frister for innmelding og en etablering av en felles database for innmelding av planer, blir foreslått som aktuelle strategier for å styrke sammenhengen mellom regionale og kommunale planer.

Tema 2 - kommuneplan

Det har vært lite utbygging de siste årene. I gjeldende kommuneplan er det lagt opp til videre fortetting til bolig- og næringsformål, langs eksisterende veg i Siradalen til opptrekk i aust og i havneområdene i sør og nord. Kommunen vil utarbeide en ny områdeplan for å unngå små reguleringsplaner. Det er videre foreslått ny havn i sør med bygging av molo i Søreivågen.

Kommunen ønsker å legge til rette for en moderat utvikling og fortsatt stabilitet for innbyggerne. Det er et mål å skape flere arbeidsplasser gjennom å legge til rette for nye næringer knyttet til havbruk og vindenergi. Dette har god støtte i lokalbefolkningen som ønsker at kommunen satser videre på fornybar energi og vindmøller. Utsira er også attraktiv som reiselivsdestinasjon og ønsker å utvikle denne næringen videre.

Tema 3 - Samhandling mellom kommunene

Det er etablert formelt samarbeid med Karmøy kommune på mange områder som f.eks. barnevern og brannvesen.

Kommunen mener at det kan være hensiktsmessig med en sterkere samhandling mellom kommunene om prosjekter innen reiseliv og fritid. Aktuelle samarbeidsprosjekt her kan være informasjon om gode rekreasjonsområder, temabaserte reiser, kulturstripa, felles veiledere for Haugalandet, klatreveileder, kanoturer, teltturer osv.

Etne kommune

Generelt

Etne kommune ligger sør i Hordaland fylke og grenser til Kvinnherad, Odda, Suldal, Vindafjord og Sauda kommuner. Kommunen har ca. 4000 innbyggere og rundt halvparten av disse bor ved tettstedene Etnesjøen og Skånevik. Mellom stupbratte fjell strekker den omlag 3 mil lange Åkrafjorden seg inn i landet til flere smågrender. Landbruk er den viktigste næringen og Etne er i dag blant de største landbrukskommunene i Hordaland. Kommunen har ellers mange arbeidsplasser innenfor mekanisk industri, varehandel, service og ulike tjenesteytende næringer. Reiselivsnæringen er i vekst. Kommunen har ca. 600 fritidshus og den lokale handelen har blitt styrket som følge av økt trafikk på E134 i helger og ferier. Etne kommune har hatt en positiv befolkningsutvikling de siste årene og har en del barnefamilier som følge av at mange unge flytter tilbake til kommunen.

Tema 1 - Mål

Det er ca. 55 minutter i bil fra Etne til Haugesund. Dette gjør at kommunen mister en del av de store effektene av regional samhandling. Men mange innbyggere pendler til Haugesund, slik at samhandling mellom by og land er absolutt til stedet. Haugalandet er et felles bo- og arbeidsmarked og en positiv utvikling i Haugesund vil også kunne gi økt innflytting til Etne. Målene vil medføre bedre bo- og arbeidsmarked, økt tilflytting, økt verdiskaping og mer gjennomslagskraft gjennom forpliktende samarbeid. Etne trekker frem mål 3, 5, 7 og 8 som de viktigste. De regionale målsetningene kan realiseres gjennom samarbeid om veiprosjekter, satsing på næringsutvikling, gode kommuneplaner og trygge nærmiljø mm.

Konkrete og forpliktende tiltak er nødvendig for å intrigere målene i regionalplanen. Arbeidsplasser, gode tilbud (kultur, friluftsliv, handel, off. tjenester, kommunikasjon m.m.), attraktive boligområder og vakre landskapsområde/kulturlandskap er faktorer som gjør en kommune attraktiv.

Tema 2 – Kommuneplan

Strategier i kommuneplanen

Boligområde:

1. Framtidig utbygging av kommunale boligfelt bør plasseres i tilknytning til tettstedene Etne og Skånevik.
2. Ellers er det i arealdelen lagt opp til spredt boligbygging innenfor avgrensede område i de ulike delene av kommunen.
3. Tomte tilbudet bør være variert og attraktivt.
4. I sentrumsnære strandområde skal boligbygging prioriteres fremfor hyttebygging.

Næringsområde:

1. Eksisterende næringsområder skal dekke behovet for areal til industriformål som ikke er avhengig av særlig plassering.

2. Areal til øvrig næringsvirksomhet skal løses innen LNF-areal med mulighet til spredt bygging av næringsbygg, eller ved regulering dersom det gjelder næring som må plasseres t.d. i strandsonen.

Samferdsel:

1. Arbeide for opprustning av E-134 som viktig øst/vest samband og på gjenstående strekninger innenfor kommunegrensen.
2. Arbeide for ny Rv 520 med tunnel Sauda – Etne og tunnel Etne – Skånevik
3. Arbeide for utbedring og bedre vedlikehold av riks-, fylkes- og kommuneveger
4. Følge opp tiltakene i trafikksikkerhetsplanen, både mot sentrale styresmakter og med kommunale midler.

Spredt utbygging av næringsbygg og arbeide for ny Rv 520 er trolig i strid med gjeldende fylkesdelplan.

Det påpekes at det er utfordrende å drive arealplanlegging på grunn av vernehensyn. Dette er særlig aktuelt i forhold til å finne passende areal til nye næringsområder. Her blir kommunen ofte nødt til å gå inn i dyrket mark. Det er ellers en utfordring at private forslag ofte går igjennom, dette svekker arealstyringen til kommunen. Ca. 50 % av all boligbygging skjer som spredt utbygging som igjen gir økte kostnader i forhold til skoleskysst, vedlikehold av infrastruktur osv.

Tema 3 – samhandling mellom kommunene

De siste årene har det vært et økende fokus på samhandling. Etne kommune har blant annet et godt samarbeid med Vindafjord kommune innenfor en rekke ulike tema. Kommunen samarbeider også med Sveio kommune om klima og energiplan.

Tema 4 – Spredt boligbygging

Kommunen åpner opp for spredt boligbygging innenfor avgrensede områder i de ulike delene av kommunen. Andel spredt boligbygging i kommunen er trolig rundt 50 %.

Fordelene med spredt boligbygging er:

- Store (og tidvis rimelige) tomter
- Utsikt
- Nærhet til strandsoner (ev. med båtplass) eller andre friluftsområder
- Aktivt landbruk
- Aktive skulekretser
- Lokale tilbud/nærmiljø
- Reiselivstilbud/bygdeturisme

Ulempene med spredt boligbygging er:

- Fører til økt transportbehov

- Kostbart for kommunen (skoleskyss, hjemmehjelp m.m.)
- Økt press på landbruksinteresser ev. andre interesser (strandsone/friluftsområder)
- Oppsplitting av kulturlandskap
- Lokale utslipp

Tema 5 – Grønnstruktur

Grønnstrukturen er i kommuneplanen regulert som LNF, 100- metersbeltet langs sjø og vernede vassdrag og verneområder.

For å bevare og utvikle grønnstrukturen må en verdsette grønne verdier i saksbehandlingen.

Sauda

Generelt

Folketallsutviklingen i kommunen har gått jevnt ned siden 1970 årene, men med en utfllating de helt siste årene. Dette har skjedd samtidig som smelteverket i kommunen har redusert staben fra 1300 til 200 ansatte. Kommunen har i dag rundt 4700 innbyggere. Sauda og Suldal har den eldste befolkningen i fylket og antallet eldre i kommunen vil øke.

Det er ca. 4 km fra ytre deler av kommunen og inn til sentrum. Sauda er bymessig utbygd, med konsentrert boligbebyggelse inn mot og nært sentrum. Hellandsbygd, med rundt 50 innbyggere og som ligger ca 17 km fra sentrum, er unntaket.

Tema 1 - Mål

Opprinnelig hørte Sauda til Ryfylke men etter hvert som kommunikasjonen har gått mer over på vei har kommunen fått en sterkere tilknytning til Haugalandet. Fremtidig infrastruktur vil avgjøre hvilken region Sauda vil få sterkest tilknytning til. Den videre utviklingen kan endre seg i forbindelse med bygging av Sandsfjord bru. Det er imidlertid bred politisk enighet om at kommunen skal ha god tilknytning til begge regioner.

En relativ stor andel av intern kommunikasjon er gang og sykkelbruk, men kollektivtilbudet er for dårlig.

Sauda kommune har en sårbar tilknytning til de ytre regionene. I vinterhalvåret er FV 520 ut mot Ropeid og Vindafjord eneste veg tilknytning og den har flere rasutsatte strekninger.

Tema 2 – Kommuneplan

Det er 25 år siden det siste store boligområdet ble lagt ut og kommunen vurderer nå om de skal legge ut et større areal til boligformål nær sentrum. Det er pågående prosesser for utbygging av boligfelt i Saudasjøen.

Når det gjelder boligtyper bygges det flere leilighetsbygg og det er god etterspørsel etter dette i markedet. I sentrumskjernen er det allerede ganske tettbygd. Dette har skapt press på grønne lunger og lekeplasser i sentrum. Samtidig har det vært stor politisk vilje til å bevare friluftsområder og sikre biologisk mangfold, blant annet gjennom en bevisst strategi på konsentrert hytteutbygging.

Kommunen mener at det er samsvar mellom kommuneplanen og eksisterende regionale planer. Kommunen frykter ikke at ny regionalplan skal komme i motstrid med viktige strategier i kommuneplanen. For å opprettholde samsvarheten mellom regionale planer og kommuneplaner så er det viktig å følge med i fremtidige prosesser, både for kommuneplan og regionalplan.

Tema 3 – Samhandling mellom kommunene

Kommunen har samarbeid med Vindafjord, Etne og Suldal i forhold til helsetjenester og vurderer også å samarbeide innenfor andre områder som f.eks. barnevern.

Sauda kommune viser til at planforum er en god arena for å avklare ting tidlig i prosessen og unngå innsigelser. Kommunen har også hatt egne møter med fylkesmannen knyttet til kommuneplanprosessen. Her var også politisk nivå representert.

Infrastruktur og kommunikasjon vil bli avgjørende for hvordan samhandlingen vil bli i framtiden.

Tema 4 – Spredt boligbygging

Det er lite spredt utbygging i Sauda og kommunen har fokus på fortetting i eksisterende boligområde, samt at nye områder blir lagt i kort avstand til eksisterende infrastruktur.

Tema 5 – Grønnstruktur

Vises som ordinære LNF-områder og friområde/park i bebyggelsen.

Sveio kommune

Generelt

Kommunen opplever mange barrierer og muligheter på grunn tilhørigheten til to fylker og to regioner. Kommunen ligger 45 minutt unna Haugesund og 15 minutt unna Leirvik på Stord. Haugesund regnes imidlertid som et bedre regionsenter enn Leirvik fordi det har flere tilbud.

Kommunen viser til sin sentrale plassering og påpeker at tettstedet Førde ligger midt i mellom Bergen og Stavanger.

Tema 1 - Mål

- Mål 1 medfører at regionsenteret blir styrket, noe som vil «dryppe» på distriktskommunene i form av bedre tilbud til handel, service, kultur etc. i «byen».
- Mål 2; det er viktig at distriktskommunene har en tilhørighet til regionsenteret, der det er et stort utvalg av service og tjenester.
- Mål 3; en styrket region vil medføre at det blir attraktivt å etablere næring i hele regionen, som igjen vil medføre økt bosetting.
- Mål 4; grunnlag for økt gange, sykkel og kollektivtrafikk ligger i de mest sentrale delene av regionen. Det er fortsatt viktig å satse på veier for å kunne handtere økt trafikkvekst i fremtiden. Det er urealistisk å tro at kollektivsatsing og økt bruk av gange og sykkel vil klare å ta all veksten i regionen.
- Mål 4; gjennomføring av en plan som viser fremtidig transportnett vil gi forutsigbar transportutvikling som sikre god trafikkavvikling i hele regionen. Dette forutsetter at en legger til rette for utvikling som er hensiktsmessig for hver del av regionen.
- Mål 5; forutsetter at fylkesvegnettet blir opprettholdt, samtidig innebærer tilrettelegging for større arbeidsmarked, service- og tjenestetilbud at transportbehovet øker.
- Mål 6; det er viktig å fokusere på å tilrettelegge for gode bomiljø i sentrumsområdene da disse er under press.
- Mål 6; det må legges til rette for tilgang til daglige funksjoner i distriktskommunene (mindre/avgrenset handel- og servicetilbud).

Kommunen mener at dette er veldig generelle og «flotte» mål som alle nok kan slutte opp om, uten at det er tatt særlig, spesifikk hensyn til distriktskommunene.

Mener at mål 6 er veldig viktig uansett om det gjelder byer, tettsteder eller grender, men det er kanskje lettere å oppnå gode bomiljø i distriktene der det er tilgang til mer areal og grønnstruktur.

Punkt 5 er viktig med hensyn til å knytte infrastruktur og kommunikasjonslinjer til hele regionen slik at distriktskommunene blir integrerte og ikke blir liggende som restareal som bare kan brukes til hytteformål, rekreasjon og friluftsliv. For Sveio sin del er det viktig å opprettholde traseene FV 47 og E39 for å binde Haugalandet og Sunnhordland sammen.

Punkt 7 viser at det er et mål om å ta vare på landbruket. I ny strategisk næringsplan for Sveio er det vist til tre prioriterte næringer. Av disse er landbruk en. Således er satsing på landbruket vurdert til å være et viktig mål for kommunen.

For å sikre livskraftige bygder i fremtiden er det viktig at en fortsette å satse på vedlikehold og utbygging av vei i distriktene.

God bomiljø, nærhet til arbeidsplasser og handel/service/kultur og godt omdømme er viktige faktorer som avgjør attraktiviteten til en kommune.

Tema 2 – Kommuneplan

Bolig:

Sveio har over tid blitt bygd ut langs sjøen. Dette har bidratt til et spredt boligmonster. Kommunen har derfor i tillegg til å legge til rette for videre utbygging av tettstedene, gått inn for å fortette de områdene som har et visst bygdepreg for å sikre bosettingen der. Selv om det er mange områder for spredt boligbygging i kommunen så er andelen spredt boligbygging relativt liten.

Kommunen har fokus på fortetting av eksisterende byggeområder som allerede har infrastruktur og på tilrettelegging av gang- og sykkelveger, spesielt til skoler og langs hovedvegene. De fleste innbyggerne i kommunen arbeider i Haugesund og gode pendlemuligheter her er av stor betydning. Kommunen har lagt ut boligområder i sør ved Ekrene for å bedre pendlemulighetene og ser det som særlig viktig at det blir opprettholdt en god standard på fylkesvegnettet. Nærmere 80 % av all ny boligutvikling skjer i Sveio sentrum og på Ekrene. Ellers spredt utbygging. Kommunen påpeker at boområder med tilgang til båt plass, som er et viktig tema for Sveio, ikke er omtalt i gjeldende fylkesdelplan.

Næring:

Det er i hovedsak tilrettelagt for utvikling av handel, service og annen næring i og rundt Sveio sentrum og noe handelsutvikling på Ekrene. Det er få store næringer i kommunen (Ølen Betong, Fjon bruk) utenom landbruk.

Kommunen har lagt ut areal for fremtidige offentlige formål som i tillegg til kommunale formål kan brukes til regionale tiltak som blant annet fengsel. Næringsarealene plasseres i hovedsak langs hovedvegene. Næringsplanen gir føringer for å satse offensivt på næringsutvikling som bidrar til positivt omdømme og å øke attraktiviteten for Sveio innen næring, besøksattraktivitet og bosetting. Helse, landbruk og reiseliv er det prioriterte næringene.

Avvik mellom kommuneplan og eksisterende fylkesdelplan:

Sveio er generelt lite nemt i fylkesdelplanen, men intensjonene i kommuneplanen er stort sett likelydende i forhold til målene i fylkesdelplanen. Dette gjeld bl.a. gode bomiljø, etablering av næring, bosetting i distriktene, fortetting av eksisterende område og vern av areal (friluftsområde, jordvern, kultur etc.)

Sveio inngår i et interkommunalt strandsonerplanarbeid i Sunnhordland der det blir lagt vekt på å finne løsninger for en differensiert forvaltning av strandsonen. En eventuell økt bruk av strandsonen kan komme i konflikt med regionale føringer om fortetting av regionsentre og tettsteder. En viktig målsetning med strandsonerplanen er å få en felles forståelse mellom kommunene og regionale myndigheter for hvordan vi kan ta strandsonen i bruk uten at det får negative konsekvenser for allmenne interesser.

Fylkesdelplan har et overordnet politisk mål om å opprettholde bosettingen i distriktene. Dette har kommunen fulgt opp i kommuneplanen. Samtidig går det utover kollektivsatsingen. For å holde liv i de eksisterende bygdene må det legges til rette for fortsatt bosetting, samtidig som en må opprettholde et vegnett som sikrer fremtidig bilbruk.

Hvordan få bedre samsvar mellom regionalplanen og kommuneplanen?

Sveio uttrykker at det er viktig at kommunen kan stille seg bak den regionale planen. Hvis ikke kan det bli mange avvik mellom de kommunale intensjonene og føringene i den regionale planen som kan føre til konflikter i de kommunale plan- og byggesaksprosessene med innsigelser og dispensasjoner.

«Teorier» og konklusjoner som kommer frem i arbeidet med regionalplan, om hvordan beste løsning skal være, er ofte ikke i samsvar med de ønsker og løsninger kommunene har for utviklingen. Kommunene sitter ofte med mye kunnskap som ikke er å finne i disse «teorier». Dersom kommunene ikke har eierskap til de regionale planene risikerer en at de ikke blir brukt som ønsket og det blir gitt flere dispensasjoner enn ventet. Dersom det blir avvik mellom teori og praksis blir hensikten med planen undergravd. En må komme frem til en løsning der en i størst mulig grad oppnår intensjonene med samordning, samtidig som en tar hensyn til hva kommunene ønsker. Det må være litt «gi og ta».

Kommunene er mest sannsynlig lite villige til å ta ut utbyggingsareal fra kommuneplanene. Dette gjelder spesielt areal i bolig- og sentrumsområder og gjelder både boligareal og næringsareal. Det er ikke nok plass i Haugesund sentrum til at alle skal bo og arbeide der og en må finne de plassene som eigner seg best for å sikre fortsatt livskraftige bomiljø også ute i bygdene.

Tema 3 – samhandling mellom kommunene

Når det gjelder økt samhandling mellom kommuner foreslår Sveio at det legges inn regionale føringer for interkommunal planlegging av områder som er av regional felles interesse.

Det er godt samarbeid der kommunene ser seg tjent med det, men det er også konkurranse om utbygging. Denne konkurransen slår ofte ut i ikke-optimal areal- og transportplanlegging.

I dag samhandler kommunen blant annet innenfor følgende felt; vann og avløp, interkommunal strandsonerplan for Sunnhordland (Sveio og Etne), samarbeid om innkjøpsavtaler og mer uformelt samarbeid (brannvesen).

Tema 4 – Spredt boligbygging

For Sveio er det viktig å sikre bosettingen, spesielt i de områdene der det er landbruksdrift og der det allerede er etablerte bygder. Bygging av helårsboliger som skjer i LNF- spredt omfatter om lag 3-4 boliger per år (5-6 %). Bygging i områder utenfor Sveio eller på Ekrene omfatter om lag 15 %.

Fordeler med spredt boligbygging (eksempel):

- Folk får bo der de vokste opp og der de vil bo
- Sikrer bosetting i områder som lett kan avfolkes
- Sikrer vedlikehold av bygningsmassen
- Gir gode forutsetninger for å oppnå gode bo- og oppvekstmiljø
- God tilgang til friluftsområde og sjøen.

Ulemper (eksempel):

- Krav til vedlikehold og å legge til rette for trygge veger for bilister og myke trafikanter
- Krav til utbygging av tekniske anlegg som veg, vann, avløp, strøm, fiber mv.
- Økt behov for skoleskyss
- Krav til spredd tilrettelegging for fritidsaktiviteter
- Krav om renovasjon i et større geografisk område
- Lang avstand til brannstasjon og avgrenset tilkomst for ulike utrykningskjøretøy

Tema 5 – Grønnstruktur

Grønnstrukturen vises i kommuneplanen med formålene; hensynsone LNF-F, naturmiljø og kulturmiljø (+ et avgrenset område for LNF-L)

I overordnede planer kan det være hensiktsmessig å avklare grønnstruktur først, før en planlegger utbygging og samferdsel. Videre bør det legges til rette for fortetting av eksisterende bosetting som ligger nær gode områder for grønnstruktur/friluftsområde med satsing på turstier, tilkomst mv. slik at de blir enkle å ta i bruk uten å øke bilbruken. Grønnstrukturen og gode landbruksområder kan vises med hensynssoner og retningslinjer i plankartet.

Vindafjord kommune

Generelt

Vindafjord viser til at r at konseptvalgutredningen har bidratt til å skape lokalpolitisk eierskap til planen. Ved behandling i formannskapet ble konsept 3 valgt. Den politiske diskusjonen dreide seg om hvorvidt storbykonseptet ville hindre en positiv tettstedsutvikling i kommunen.

Næringslivet i Vindafjord har tatt initiativ til et mer aktivt samarbeid mellom politikk, administrasjon og næringsliv vedrørende boligbygging. Mange planer er for tiden under revisjon.

Vindafjord kommune sin vurdering av konseptvalganalysen og valg av konsept

Konsept 1 peker på en retning der det ikke vil være behov for et samordnet regionalt planarbeid. Å utnytte stadig nye areal og knytte disse sammen med økt bilbruk vil gi en dårlig arealutnyttelse og gi svært høye kostnader på transport og andre offentlige tjenester. Rådmannen vurderer også denne retningen som mest skadelig for landbruket da jordbruksjord stadig vil stå i fare for å bli utnyttet til andre formål. Denne retningen vil og svekke alle de 9 bygdesentrene til kommunen og gjennom dette motvirke hovedmålsettingen til kommunen om levende bygger.

Konsept 2 og 3 peker i samme retning. Handel, service, arbeidsplasser og offentlige funksjoner bør planlegges sammen med boliger. Bolig og arbeidsplasser konsentreres i tettsteder. Attraktiviteten øker med et bredt tilbud der folk bor. Dette er den klart mest kostnadseffektive utviklingen. For å sikre god infrastruktur, gode offentlige tjenester og godt g/s-veg-nettverk er dette eneste mulige retning. Forskjellen på konsept 2 og 3 er liten for Vindafjord kommune. For å få til konsept 3 og en økt satsing på Haugesund by må det planlegges inn mer i bykjernen og utvikling av konkurrerende detaljhandel utenfor sentrumsområdet må begrenses. Rådmannen vurderer at det er viktig for Vindafjord kommune å ha et sterkt regionsenter og mener derfor konsept 3 vil styrke regionen best mulig. Utviklingen i Vindafjord vil bli ganske lik i begge de to konseptene.

Vindafjord kommune er en stor kommune arealmessig og mye av vår næringsaktivitet er arealkrevende og foregår over hele kommunen. Landbruket er den mest arealkrevende næringen i kommunen og nær halvparten av innbyggerne i kommunen er knyttet opp til denne næringen direkte eller indirekte. Ingen av konseptene tar særlig hensyn til landbruket og rådmannen mener at hensynet til denne næringen må sikres uavhengig av konseptvalg. Det er sagt at planarbeidet skal ha en egen fagrapport på landbruk og det er særs viktig at planarbeidet sikrer videre satsing og et aktivt landbruk i fremtiden.

Landbruket er og tjent med høy kvalitet på alle tettstedene våre. Høy kvalitet må sikres i alle de 9 bygdesentrene og ikke bare de 5 som er lagt opp til i foreløpige skisser for konsept 3. For å opprettholde landbruket og bosettingen i hele kommunen må utviklingen i alle sentra styrkes.

All næring skal ikke inn i sentrene våre. Det er ikke fordelaktig for et godt senter at arealkrevende industri blir lokalisert her. Det er virksomheter som skal lokaliseres på gode steder utenfor senterstrukturen. Slike næringer er allerede betydelige i kommunen og god planlegging av denne type næringsområde er særs viktig i tiden fremover.

For å planlegge gode boliger i Vindafjord kommune må man tenke både fortetting og spredd bosetting. Det er et ønske både fra kommunen og fra innbyggerne selv om å fortette og tilby nye boligtyper i sentrene. Det vil være langt mindre behov for nye eneboliger i fremtiden. En distriktskommune må også ha fokus på fleksible løsninger utenfor sentrene for sikre boligmiljø for de som nettopp vil bo på «landet» for å komme unna den tette boligstrukturen i bysentrene.

Rådmannen mener en regional samordnet plan for areal og transport er nødvendig for å oppnå en sterk region og en sterk kommune i fremtiden. Konsept 1 er derfor ikke aktuell. Et styrket regionsenter vil være viktig for at regionen skal stå sterkere i konkurransen med Stavanger og Bergen. En styrket region vil igjen styrke Vindafjord kommune. Rådmannen tilrår derfor å gå for konsept 3. Konsept 2 kan gi samme utvikling lokalt i kommunen.

Tema 1 - Mål

Mål nr. 1 er eneste mål som representerer hele kommunens mulighet for vekst og utvikling utenfor tettstedene.

Generelt innebærer målene mer fokus på sentrene og høyere krav til bedre planlegging av by og tettsteder. Gode tettstedssenter er av stor betydning for distriktene. Utviklingen av Haugesund til et sterkt regionsenter vil også kunne bidra til at infrastruktur og kollektivtilbud mellom by og distrikt blir styrket.

Kommunen etterlyser en målsetting om landbruket som en viktig næring. Det påpekes videre at nye planleggingsstrategier må tas inn gjennom fremtidig revisjon av kommuneplanen.

Kommunen mener at begrepet attraktivitet må defineres vidt. Muligheten for å bo både tett og spredd trekkes frem som viktige indikatorer for attraktivitet. Kommunen s merker en økt interesse for andre boligtyper enn eneboliger og at flere ønsker om å bo nærme offentlige tjenester og servicefunksjoner. Det er attraktivt å bo i et godt tilrettelagt lite tettsted. Distriktskommunen må allikevel ha tomter som gjør det mulig med spredd bosetting på store tomter utenfor boligfelt. Det å bo på landet er også å ha tilbud om det.

Vindafjord kommune har 9 bygder som ønskes ivaretatt. Det har vært en positiv vekst i alle bygdene, men det blir en utfordring å opprettholde en fortsatt god utvikling i de minste grendene. Sentralt for Vindafjord blir hvordan regionalt nivå definerer sentrene, og hvordan regionale føringer kan sikre en god utvikling også i de minste bygdene.

Transportsystemet er også viktig for Vindafjord. En ny Europaveg – vil være av stor betydning.

Tema 2 – Kommuneplan

Gjeldende kommuneplan har tatt hensyn til retningslinjer i gjeldende fylkesdelplan. Det er og tatt hensyn til langsiktige samferdselsprosjekt. Satsingen i Ølensvåg har vært i strid med gjeldende fylkesdelplan. I forslag til ny modell for konsept 3 vil imidlertid Ølensvåg være et av lokalsentrene.

Nye boligområder er i hovedsak lagt på nytt areal i tilknytning til sentrene og det er i liten grad tenkt fortetting. I neste revisjon av kommuneplanen som akkurat har hatt oppstart, vil bedre planlegging av bolig og næring være hovedintensjonen med revisjonsarbeidet. Statlige og regionale føringer knyttet til LNF og vernehensyn har ført til at det er utfordrende å finne områder der en kan bygge.

En sentral utfordring for Vindafjord er å finne gode plasseringer for arealkrevende industri hvordan passer dette inn i konsepttankegangen og hvordan kan det løses gjennom regionalt samarbeid?

Tema 3 – samhandling mellom kommunene

Kommunen har så langt samarbeidet mest om areal knyttet opp til kommunegrensen. Det har videre vært omfattende samarbeid gjennom vegvesenets sin plan om ny E-134 gjennom Vindafjord og Etne kommune.

Distriktskommunene har et stort behov for økt samhandling innenfor en rekke ulike tema som f.eks. barnevern, brannvern ol.

Regionalplan kan legge føringer for økt samhandling i forhold til regional næringsutvikling. Hvor skal vi ha hva – Nisjeutvikling? Det er viktig å utvikle det som passer i hver kommune og at næringsreserven totalt sett blir mindre enn i dag.

Tema 4 – Spredt boligbygging

Vindafjord kommune har flere områder med spredt boligbygging, selv om dette ble kraftig redusert ved sist kommuneplanrevisjon. Spredt boligbygging er et vanskelig virkemiddel med tanke på vurderinger opp mot landbruk- jordbruksjord og driftsbygg. Hvor mye av arealet i kommuneplanen kan faktisk nyttes når vurderinger knyttet til landbruk er gjort?

Kommunen la ut 7 husklynger ved forrige revisjon. Alle langt utenfor eksisterende sentre. Erfaring er at disse kanskje fungerer bedre i mindre tettsteder.

Generelt har boligbyggingen i kommunen blitt spredt for mye ut over et større areal slik at spredt og fortettet boligmiljø går litt for mye i hverandre. Distriktskommunene må ha tomter som gjør det mulig med spredt bosetting, store tomter utenfor byggefelt. Det å bo på landet er også ha et tilbud om det.

Samtidig opplever Vindafjord at det er en økende interesse for å bo i sentrumsområdene og leilighetsbygg.

Tema 5 – Grønnstruktur

Kommunen har en utstrakt bruk av grønnstruktur i kommunen, blant annet langs sjø og vassdrag. Lokal grønnstruktur er viktig å få med i kommuneplanen. Regional grønnstruktur og INON område er vesentlig å ha med i regionalplanen. Regional grønnstruktur legger til rette for at grønnstrukturen bevares, men det er liten politisk vilje til å legge grøntstrukturer i strandsonen.

Generelle diskusjoner/betraktninger fra oppsummeringsmøte torsdag 6.mars

Fylkeskommunen viser til at mange tettsteder har små satellitter av boligfelt et par km utenfor tettstedskjernen. Hva er bakgrunnen for dette og er det en bevisst strategi?

Kommunene viser til at det er en utfordring å følge opp regionale retningslinjer i praksis. Grunneiere har stor makt og kommunen kan ikke ekspropriere privat grunn selv om det finnes områder som er godt egnet for fortetting.

Sveio kommune viser til at de har hatt en utfordring med at områder som er lagt ut til boligbygging ikke blir tatt i bruk. Dette har ført til at stadig flere nye områder blir lagt ut for å sikre ny utbygging. Kommunen tar ofte kontakt med grunneiere for å sjekke interessen, men kan allikevel ikke få en garanti for at utbygging av området vil skje.

Vindafjord kommune påpeker at både næringsliv, grunneiere og kommune må være enig om en annen type planlegging dersom regionale føringer skal bli fulgt opp i praksis.

Utsira kommune foreslår at kommunene i større grad tar i bruk behovsanalyse før nye områder legges ut og at kostnadene for å bygge ut ulike områder i større grad blir synliggjort og vurdert opp om mot hverandre, ved politisk behandling.

Konseptvalg:

I drøftingen om konseptvalg mellom kommunene kommer det fram en viss uro for at konsept 3 ikke er gjennomførbart med tanke på lokale forhold og eksisterende bebyggelse. Fortetting i et planleggingsperspektiv er bra, men hva vil skje med de mindre grendene? En frykter at hus vil forfalle og at grendene går over til å bli hytteområder med alle de utfordringene dette kan føre med seg.

Fylkeskommunen påpeker at dette handler om å peke ut en langsiktig strategi - det vil ikke skje endringer over natten.

Det foregår en sentralisering og en rasjonalisering av offentlig tjenester, denne utviklingen vil nok bare bli sterkere i tiden framover. Skal vi nå de målene som er satt for planarbeidet, må vi i fellesskap sakte men sikkert peke ut en ny retning. Spredt boligbygging er ikke et problem i seg selv, det er omfanget av det som kan bli utfordrende. For å sikre god måloppnåelse må veksten allokeres til tettsteder/byer.

Det uttales at konseptvalgene har skapt mye støy, men også politisk engasjement. Sveio viser til at det kan være liten politisk vilje til å ta ut byggeformål fra de ulike kommuneplanene, men Fylkesmannen påpeker at det ikke er grunnlag for bekymringen for at regionalplanen skal bremse utviklingen i kommunene. Det er lite sannsynlig at det vil bli tatt med andre bestemmelser i den regionale planen utover

den obligatoriske. Sveio viser imidlertid til at eventuelle nye bestemmelser i planen vil være juridisk bindende for kommunen.

Vindafjord påpeker at planleggerne har et faglig ansvar for å opplyse egne politikere. Vise til kostnader ol.

Sveio kommune mener denne type møter er veldig nyttige og ønsker å medvirke videre i planarbeidet. Det er ønskelig at det legges opp til fortsatt medvirkning underveis i planprosessen og ikke kun først etter at et ferdig utkast til plandokument foreligger.